

Dosarul nr. 2ra-705/19

Prima instanță: Judecătoria Orhei (jud. V. Cupcea)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Mincina, V. Sîrbu, V. Mihaila)

DECIZIE

22 mai 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Oleg Sternioală
Ala Cobăneanu
Svetlana Filincova
Nina Vascan
Victor Burduh

examinând recursul declarat de Ivan Țugui,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată înaintată de Societatea pe
Acțiuni „Orhagroservice”, în proces de insolvență, împotriva lui Ivan Țugui,
intervenient accesoriu Banca Comercială „FinComBank” Societate pe Acțiuni
privind încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată,
împotriva deciziei din 12 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 13 septembrie 2010, conform ștampilei aplicate pe plicul poștal (f.d. 10, vol. I) administratorul insolvenței al SA „Orhagroservice”, în proces de insolvență - Ciobanu Gheorghe a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Ivan Țugui solicitând încasarea datoriei în mărime de 5362359 de lei și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamantul a relatat că prin hotărârea din 15 noiembrie 2007 a Curții de Apel Economice s-a intentat procedura de insolvență față de SA „Orhagroservice”. Ulterior, a fost efectuată analiza economico-financiară a întreprinderii prin care s-a constatat că fostul director al SA „Orhagroservice” a retras din casa întreprinderii suma de 5362539 de lei, dintre care: suma de 4666000 de lei - la 02 ianuarie 2007, suma de 386559 de lei - la 06 februarie 2007, suma de 309800 de lei - în luna martie 2008, iar acest fapt se dovedește prin înscrisurile din registrul de casă.

În cadrul examinării acțiunii, reclamantul a solicitat atragerea în proces, în calitate de intervenient accesoriu de partea reclamantului, BC „FinComBank” SA.

Prin încheierea protocolară din 11 noiembrie 2010 a Judecătoriei Orhei a fost atrasă în proces, în calitate de intervenient accesoriu BC „FinComBank” SA.

Prin hotărârea din 17 decembrie 2010 a Judecătoriei Orhei, cererea de chemare în judecată depusă de SA „Orhagroservice”, în proces de insolvență, a fost admisă; s-a încasat de la Ivan Țugui în beneficiul SA „Orhagroservice”, în proces de insolvență, suma de 5362359 de lei și cheltuielile de judecată sub formă de taxă de stat în mărime de 160876,17 lei.

Nefiind de acord cu hotărârea prime instanțe, la 14 februarie 2011, Ivan Țugui a declarat apel solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii din 17 decembrie 2010 a Judecătorei Orhei, cu transmiterea cauzei civile la o nouă rejudecare în primă instanță.

Prin încheierea din 17 mai 2011 a Curții de Apel Chișinău s-a scutit parțial Ivan Țugui de la plata taxei de stat pentru depunerea cererii de apel; s-a obligat apelantul Ivan Țugui să achite suma de 25000 de lei cu titlu de taxă de stat pentru declararea apelului până la 14 iunie 2011. (f.d. 242, vol. I)

Prin încheierea din 25 octombrie 2011 a Curții de Apel Chișinău, cererea de apel depusă de Ivan Țugui a fost restituită, din motivul neîndeplinirii indicațiilor instanței de apel. (f.d. 258, vol. I)

Prin decizia din 29 februarie 2012 a Curții Supreme de Justiție a fost admis recursul declarat de Ivan Țugui, casată încheierea din 25 octombrie 2011 a Curții de Apel Chișinău și restituită cauza spre rejudecare pentru soluționarea demersului privind scutirea integrală de la plata taxei de stat, în alt complet de judecată.

Prin încheierea din 07 iunie 2012 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea apelantului Ivan Țugui cu privire la scutirea integrală de la plata taxei de stat și s-a obligat apelantul să achite taxa de stat în mărime de 18750 de lei până la ședința de judecată din 06 septembrie 2012, ora 12:00; în caz contrar, cererea de apel va fi restituită.

Prin decizia din 07 noiembrie 2012 a Curții Supreme de Justiție a fost admis recursul declarat de Ivan Țugui, casată încheierea din 07 iunie 2012 a Curții de Apel Chișinău și a fost admisă cererea lui Ivan Țugui cu privire la scutirea integrală de la plata taxei de stat la depunerea apelului; s-a scutit integral Ivan Țugui de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel și s-a restituit cauza la Curtea de Apel Chișinău pentru judecarea apelului în fond.

Prin decizia din 12 februarie 2013 a Curții de Apel Chișinău, apelul declarat de Ivan Țugui a fost respins ca neîntemeiat și a fost menținută hotărârea din 17 decembrie 2010 a Judecătorei Orhei.

Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, la 27 martie 2013, Ivan Țugui a declarat recurs împotriva deciziei din 12 februarie 2013 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei menționate și emiterea unei noi decizii de respingere a cererii de chemare în judecată. Totodată, a solicitat și scutirea integrală de la plata taxei de stat.

Prin încheierea din 04 aprilie 2013 a Curții Supreme de Justiție s-a admis parțial cererea lui Ivan Țugui cu privire la scutirea de la plata taxei de stat; s-a scutit parțial recurentul Ivan Țugui de la plata taxei de stat în sumă de 4500 de lei, la depunerea cererii de recurs; în rest cererea s-a respins; nu s-a dat curs cererii de recurs depusă de Ivan Țugui și s-a acordat termen pentru achitarea taxei de stat în mărime de 8000 de lei.

Prin încheierea din 22 aprilie 2013 a Curții Supreme de Justiție, cererea de recurs depusă de Ivan Țugui a fost restituită.

La 28 noiembrie 2017, Agentul guvernamental a depus cerere de revizuire prin care a solicitat admiterea cererii de revizuire, recunoașterea expresă a violării dreptului lui Țugui Ivan garantat de art. 6 § 1 din Convenție.

Prin încheierea din 27 decembrie 2017 a Curții Supreme de Justiție s-a constatat violarea dreptului lui Ivan Țugui, garantat de articolul 6 § 1 din Convenția Europeană

pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale; s-a admis cererea de revizuire depusă de Agentul guvernamental și s-au casat integral încheierile din 04 aprilie 2013 și din 22 aprilie 2013 a Curții Supreme de Justiție; cauza civilă s-a reținut în procedura Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea recursului declarat de Ivan Țugui împotriva deciziei din 12 februarie 2013 a Curții de Apel Chișinău, în alt complet de judecată; revendicările cu privire la acordarea satisfacției echitabile urmează a fi soluționate de Agentul guvernamental prin intermediul Guvernului Republicii Moldova.

Prin decizia din 14 martie 2018 a Curții Supreme de Justiție s-a admis recursul declarat de către Ivan Țugui; s-a casat decizia din 12 februarie 2013 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de SA „Orhagroservice”, în proces de insolvență, împotriva lui Ivan Țugui, intervenient accesoriu BC „FinComBank” SA privind încasarea datoriei, cu trimiterea cauzei spre rejudecare, în ordine de apel, la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Prin decizia din 12 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Ivan Țugui și a fost menținută hotărârea din 17 decembrie 2010 a Judecătorei Orhei.

La 19 februarie 2019 Ivan Țugui a declarat recurs împotriva deciziei din 12 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău solicitând casarea hotărârilor judecătorești, cu pronunțarea uni noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului s-a indicat că actele de dispoziție contestate sunt neîntemeiate și pasibile de a fi casate, deoarece instanțele de judecată la examinarea cauzei nu au aplicat legea care trebuia a fi aplicată, au admis erori la judecarea pricinii, fapt ce a dus la soluționarea greșită a litigiului.

În contextul prevederilor art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 12 decembrie 2018 și a expedit-o în adresa participanților la proces la 13 decembrie 2018, drept dovadă servind scrisoarea de însoțire anexată la dosar (f.d. 140, vol. III).

Colegiul reține că recursul declarat de către Ivan Țugui, la 19 februarie 2019, este în termen, deoarece prin cererea datată cu 15 februarie 2019 se confirmă recepționarea, la 18 februarie 2019, de către recurent a deciziei contestate.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 17 aprilie 2019 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și

procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de Ivan Țugui și va casa decizia instanței de apel, cu trimiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (1), (2) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată; c) a interpretat în mod eronat legea; d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Din materialele cauzei rezultă că administratorul insolvenței al SA „Orhagroservice” - Ciobanu Gheorghe a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Ivan Țugui solicitând încasarea datoriei în mărime de 5362359 de lei și a cheltuielilor de judecată. Ca temei de drept, reclamantul a indicat prevederile art. 32, 166, 167 Cod de procedură civilă, art. 220 alin. (3), 606 Cod civil, art. 76, 113 al Legii insolvenței.

Colegiul relevă că în cursul derulării procesului de judecată, reclamantul în susținerile orale din 17 decembrie 2010, a indicat ca temei de drept al acțiunii art. 35, 76 al Legii insolvenței și în baza acestei norme de drept și-a susținut solicitările menționate în cererea de chemare în judecată.

Prima instanță, prin hotărârea din 17 decembrie 2010, a admis cererea de chemare în judecată depusă de SA „Orhagroservice”, în proces de insolvență, a încasat de la Ivan Țugui în beneficiul SA „Orhagroservice”, în proces de insolvență, suma de 5362359 de lei și cheltuielile de judecată sub formă de taxă de stat în mărime de 160876,17 lei.

Pentru a se pronunța în acest sens, instanța de fond a reținut că conform înscrisurilor din registru de casă al SA „Orhagroservice”, în proces de insolvență, la 02 ianuarie 2007 societatea a primit un împrumut de la cetățeni în sumă de 4666000 de lei și conform dispoziției de plată nr. 1 fără dată, suma menționată din casa întreprinderii a fost primită de către Ivan Țugui în gestiune. În luna februarie 2007 suma de 386559 de lei a fost primită de către SA „Orhagroservice”, în proces de insolvență de la Dumitru Iacobenco, iar conform dispoziției de plată fără număr din 06 februarie 2007 suma menționată din casa întreprinderii a fost primită de către Ivan Țugui în gestiune. La fel și suma de 309800 de lei primită de către SA „Orhagroservice”, în proces de insolvență în luna martie 2008 de la trei persoane fizice, conform dispoziției de plată fără număr, a fost

eliberată din casa întreprinderii către Ivan Țugui în gestiune. Astfel, instanța de fond a menționat că, în total, Ivan Țugui a primit în gestiune din casa întreprinderii insolvable suma de 5362539 de lei, pentru care nu a prezentat în contabilitatea societății documente contabile în justificarea cheltuirii în beneficiul întreprinderii a sumelor primite în gestiune, conform cerințelor Legii contabilității.

Judecătoria, de asemenea, a mai indicat că afirmațiile lui Ivan Țugui în vederea negării acestui fapt nu au fost combătute prin probe pertinente și concludente.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, instanța de apel, prin decizia din 12 decembrie 2018, a respins apelul declarat de Ivan Țugui și a menținut hotărârea din 17 decembrie 2010 a Judecătoriei Orhei.

În susținerea acestei soluții, instanța de apel a reținut că hotărârea contestată a fost adoptată în conformitate cu normele de drept material și procedural și este bazată pe aprecierea corectă și completă a tuturor probelor și circumstanțelor cauzei.

Analizând situația de fapt reținută la examinarea cauzei, Colegiul indică asupra faptului că instanța de fond a constatat că cererea formulată este întemeiată, fără însă a indica în actul de dispoziție adoptat o normă de drept ce vizează temeiul de drept al acțiunii sau o normă materială în bază căreia a fost pronunțată o astfel de hotărâre.

Mai mult ca atât, nici instanța ierarhic inferioară – Curtea de Apel Chișinău nu a judecat cauza conform competenței atribuite de către legea procesuală în baza prevederilor art. 357 din care rezultă că instanța de apel, în baza materialelor din dosar și a celor prezentate suplimentar, verifică corectitudinea constatării circumstanțelor de fapt ale cauzei, a aplicării și interpretării normelor de drept material, precum și respectarea normelor de drept procedural aplicate la judecarea cauzei de către prima instanță.

Tot aici, este de relatat și reglementările prevăzute de art. 373 alin. (1) Cod de procedură civilă, care statuează că instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

De altfel spus, instanța de apel fără a verifica legalitatea actului de dispoziție supus contestării, a pronunțat o decizie în care își motivează soluția pe norme juridice care nici nu au fost invocate de părțile procesuale în cadrul judecării cauzei, fapt ce se demonstrează prin anexarea la materialele dosarului a referințelor și a susținerilor orale prezentate întru confirmarea pozițiilor de apărare, poziție contrară prevederilor art. 60 alin. (4) Cod de procedură civilă, care stabilește că instanța judecătorească nu este în drept să modifice din oficiu temeiul sau obiectul acțiunii.

Această concluzie, derivă din faptul că la judecarea cauzei în ordine de apel nu a fost determinat dacă a fost modificat temeiul acțiunii de către partea reclamantă, acordându-i posibilitate instanței de apel de a examina cauza sub aspectul aplicării speței a prevederilor art. 514 și 1389 Cod civil, în condițiile când în cererea de chemare în judecată partea reclamantă face referire la alte norme de drept material.

În acest sens, Colegiul reține că claritatea normelor de drept pe care instanțele de judecată își axează concluziile într-o hotărâre judecătorească se exprimă printr-un grad suficient de precis, care să permită în mod clar la determinarea concluziilor la adoptarea unei soluții, precum și să definească în mod clar domeniul conduitei interzise și consecințele nerespectării normei legale de către participanții procesuali.

În speță, însă, instanța de apel la examinarea cauzei a aplicat norme de drept materiale care nu pot fi înțelese, în condițiile când acțiunea a fost înaintată în baza altor norme de drept materiale și procedurale, iar în cadrul judecării litigiului nu s-a determinat dacă temeiul acțiunii a fost modificat.

Așadar, este de indicat că în condițiile când la examinarea cauzei, în ordine de apel, nu s-a stabilit aspectul menționat supra, iar legea procesuală nu permite instanței de recurs de a îndeplini o asemenea procedură, Colegiul consideră că cauza urmează a fi reexaminată, în alt complet de judecată, pentru a elucida circumstanțele relatate supra.

Or, la rejudecarea cauzei anume instanța de apel are prerogativa de a stabili pe care, de fapt, norme de drept reclamantul își întemeiază acțiunea, deoarece apelul constituie cale de atac devolutivă. Efectul devolutiv al apelului ce rezultă din prevederile legii procesuale constă în posibilitatea pe care o au părțile de a supune judecării în apel litigiul în ansamblul său, cu toate problemele de fapt și de drept ce au fost ridicate în primă instanță – în limitele criticilor din apel.

Având în vedere aceste considerente, se apreciază că instanța de apel la soluționarea apelului, în baza prevederilor legale indicate în decizia sa, a antrenat o necercetare efectivă a cauzei, ceea ce face incidente dispozițiile art. 445 alin. (1) lit. c) Cod procedură civilă, în raport de care se va admite recursul, se va casa decizia din apel, și se va trimite cauza spre rejudecare la aceeași instanță, în alt complet de judecată.

La fel, Colegiul notează că instanța de apel prin neexercitarea obligației impusă prin lege – înlăptuirea actului de justiție, a dus la examinarea superficială a circumstanțelor cauzei, nu a intrat în esența litigiului și nu a apreciat toate aspectele pentru a determina care sunt de fapt temeiurile acțiunii înaintate de Ivan Țugui și/sau dacă acestea ar fi fost modificate în cadrul derulării procesului de judecată.

În atare ordine de idei, se constată că examinarea cauzei în ordine de apel a avut loc cu încălcarea normelor de drept procedural, prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție este în imposibilitate de a verifica legalitatea unei astfel de hotărâri, situație care impune admiterea recursului, casarea integrală a decizie instanței de apel și trimiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel, deoarece eroarea judiciară nu poate fi corectată de instanța de recurs.

Din considerentele menționate, Colegiul accentuează că instanța de apel, reexaminând cauza, urmează să emită o hotărâre legală și întemeiată, respectând principiile disponibilității, contradictorialității și inițiativei în obținerea, exercitarea și apărarea drepturilor civile.

În conformitate cu prevederile art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Ivan Țugui.

Se casează decizia din 12 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Societatea pe Acțiuni „Orhagroservice”, în proces de insolvență, împotriva lui Ivan Țugui, intervenient accesoriu Banca Comercială „FinComBank” Societate pe Acțiuni privind încasarea

datoriei și a cheltuielilor de judecată, cu trimiterea cauzei la rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Oleg Sternioală

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Svetlana Filincova

Nina Vascan

Victor Burduh